

Харченко Н. А.

Науковий керівник:

д.пед.н., професор Теловата М.Т.

Національна академія статистики,

обліку та аудиту

(м. Київ)

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ СУТЬ, ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ

Питання, пов'язані з випуском, обігом і погашенням електронних грошей в Україні, регулюються Положенням про електронні гроші в Україні, затвердженим Постановою Національного банку України від 04.11.2010 № 481

Проаналізувавши низку визначень поняття «електронні гроші», на нашу думку, найбільш вдалим є те, що наведено в Положенні про електронні гроші в Україні: Електронні гроші - одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі.

Електронні гроші повинні мати такі характеристики:

- Мати здатність до накопичення та підрахунку балансу, а отже - мати певну монетарну вартість (тобто вартість, виражену в певній валюті);
- Прийматися економічними агентами (як фізичними, так і юридичними особами) для розрахунків;
- Бути зобов'язанням емітента, що надходить в обіг лише після його обміну на традиційні гроші⁴ в обсязі не меншому, ніж емітована грошова вартість, а також бути об'єктом зворотного обміну за першою вимогою їх власника.

Електронні гроші випускає Національний банк України і іншими. Вони є електронним замінником банкнот і монет та грошовим зобов'язанням емітента та використовуються як засіб здійснення платежів, приймаються обмеженим колом осіб, надаються

Секція. 1. Національний та міжнародний досвід розвитку бухгалтерського обліку, як науки

емітентом в обмін на кошти у готівковій або безготівковій формі і відповідно до законів України не є валютними цінностями та грошовими коштами.

Електронні гроші зберігаються в електронному вигляді або на фізичному пристрої у володінні власника таких грошей, або віддалено на сервері випуск електронних грошей здійснюється шляхом їх надання користувачам або комерційним агентам в обмін на готівкові або безготівкові кошти. Пристроєм, на якому вони зберігаються, може бути: мікропроцесорна картка, комп'ютер користувача, сервер системи розрахунків електронними грошима, мобільні телефони тощо.

Основною відмінністю розрахунків електронними грошима від безготівкових за допомогою банківських карток є неперсоніфікованість і конфіденційність. Так, банківська картка завжди випускається із прив'язаним банківським рахунком, відкритим на конкретну особу, про яку банку відомі особові дані. При розрахунках банківською платіжною картокою відбувається списання коштів саме з рахунку клієнта, тому відомо, який клієнт, за що і де розраховувався.

При розрахунках електронними грошима списання коштів здійснюється із електронного гаманця, який має номер і не містить інформації про його власника - ідентифікується гаманець, а не його власник.[6]. Це на нашу думку має як позитивний так і негативний характер. А саме, перевагами є по-перше, анонімність під час здійснення переказу та швидкість здійснення останнього. Своєрідну анонімність гарантують платіжні картки з функцією електронних грошей, які, відповідно до нашого законодавства, є свого роду препейдом (передплаченими) картами. Звісно, що користуватись анонімністю не можна безконтрольно, тому встановлені суттєві обмеження у використанні. Негативною стороною цього питання є те, що шахрайство може залишитись безкарним та програмне забезпечення - «гаманець» поки що не повною мірою захищає від стороннього втручання.

Виділяють два типи систем на основі електронних грошей:

- системи, що використовують цифрові гроші, які зберігаються у вигляді файлів на комп'ютері власника, - так званий «ПК-варіант» електронних грошей;
- системи, що використовують цифрові гроші, які зберігаються на Бшаїї-карті.

Таблиця 1

Класифікація електронних грошей

Класифікаційна ознака	Види
За типом носія	1. На базі фізичного пристрою 2. На базі програмного забезпечення
За типом технології зберігання:	1. Із централізованим веденням рахунків 2. Із використанням електронних записів/символів
За ступенем анонімності:	1. Повністю анонімні системи електронних грошей: 2. Системи, що вимагають ідентифікації: 3. Системи, що вимагають часткової ідентифікації
За розміром платежу:	1. Системи пікоплатежів 2. Системи мікроплатежів 3. Системи макроплатежів

Для обліку операцій з електронними грошима, які здійснюють комерційні агенти й користувачі відповідно до нормативно-правових актів НБУ та правил використання електронних грошей, узгоджених із НБУ, передбачено рахунок 33 «Інші кошти», який доповнено субрахунком 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті».

Отже, питання відображення в обліку розрахунків з використанням електронних грошей є здебільшого вирішеними, а практика може удосконалювати переважно за рахунок розширення аналітичних можливостей обліку та використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Разом з тим питанням відображення випуску електронних грошей в обліку небанківських

Секція. 1. Національний та міжнародний досвід розвитку бухгалтерського обліку, як науки

фінансових установ, які здійснюють емісію електронних грошей, дотепер не приділяють належної уваги науковці та практики[7].

Список використаних джерел:

1. Положення про електронні гроші в Україні // постанова Правління Національного банку України від 04.11.2010 № 481.

2. Директива 2009/110/ЕС Європейського Парламенту та Ради щодо започаткування та здійснення діяльності установами-емітентами електронних грошей та пруденційний нагляд за ними, що вносить зміни до Директиви 2005/60/ЕС та 2006/48/ЕС і скасовує Директиву 2000/46/ЕС [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a18

3. Світовий досвід і перспективи розвитку електронних грошей в Україні: Науково-аналітичні матеріали. Вип. 10 /П.М.Сенищ, В.М.Кравець, В.І.Міщенко, О.О.Махаєва, В.В.Крилова, Н.В.Грищук - К.: Національний банк України. Центр наукових досліджень. 2008. - 145 с.

4. Словник фінансово-правових термінів / [за заг. ред. д. ю.н., проф. Л. К. Воронової]. - 2-ге вид., переробл. і доповн. - К.: Алерта, 2011. - 558 с.]

5. Навчально-методичний комплекс з курсу «Електронна комерція» (для студ. напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» IV курсу денної та заочної форми навч.) / Укл.: О.В. Новак. - Алчевськ: ДонДТУ, 2010. - 120 с.

6. Мельниченко О.В. Теоретичні засади електронних грошей // Бізнес Інформ. - 2013. - № 8. - С. 284-290

7. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999, № 291] (зі змінами та доповненнями). - Режим доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. - Заголовок з екрану.